

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valmismatkalain 14 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valmismatkalakia. Ehdotuksen mukaan matkanjärjestäjä saisi korottaa sovittua hintaa matkan kustannuksiin vaikuttavien valuuttakurssien muutosten perusteella. Nykyisin hinnan korotusoikeus on kytketty Suomen Pankin tai valtioneuvoston päätöksestä johtuvaan valuuttakurssien muutokseen. Säännöksen

muuttaminen tältä osin on tarpeen Suomen osallistuessa yhtenäisvaluutan alueeseen Euroopan talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen alkaessa 1 päivänä tammikuuta 1999.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1999 alusta. Lakia sovellettaisiin sen voimaantulon jälkeen tehtäviin sopimuksiin.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Valmismatkalain (1079/1994) 14 §:ssä säädetään edellytykset, joiden täyttyessä matkanjärjestäjä voi yksipuolisesti muuttaa sovittua matkan hintaa. Matkanjärjestäjä saa sopimusehdoissa varata itselleen oikeuden korottaa matkan hintaa pykälän 1 momentissa mainituilla perusteilla, jos hän sitoutuu myös alentamaan hintaa vastaavalla perusteella. Hinnan korotus ei saa olla kustannusten nousua suurempi, ja hintaa on vastaavasti alennettava vähintään kustannusten laskun määrällä. Matkan alkamispäivää edeltävien 20 päivän aikana hintaa ei saa enää korottaa. Tänä aikana matkanjärjestäjällä ei myöskään ole velvollisuutta alentaa hintaa.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan hinnan korotus saa perustua ainoastaan Suomen Pankin tai valtioneuvoston päätöksestä johtuvaan valuuttakurssien muutokseen. Kohdassa tarkoitetaan päätöstä markan ulkoisen arvon vaihtelun alueen ylä- tai alarajan muuttamisesta ja päätöstä olla noudattamatta vaihtelun alueen rajoja. Sovitun hinnan muuttamiseen eivät oikeuta markan kurssimuutokset

vaihtelun alueen rajoissa eivätkä Suomen Pankin tai valtioneuvoston päätöksistä riippumattomat muutokset muiden valuuttojen kurssissa.

Säännöstä ei muutettu, vaikka markan ulkoista arvoa koskevaa päätöksentekojärjestelmää vuonna 1996 muutettiin ja Suomi liittyi Euroopan valuuttajärjestelmään kuuluvaa valuuttakurssijärjestelmään (*Exchange Rate Mechanism*), jäljempänä ERM. Rahalakiin (358/1993) tuolloin tehdyn muutoksen mukaan valtioneuvosto voi yksittäistapauksissa ja määräämällään ehdoilla Suomen Pankin esityksestä valtuuttaa valtiovarainministeriön päättämään ERM:n puitteissa tehtävistä muutoksista markan ulkoiseen arvoon ja vaihtelun alueen rajoihin. Valmismatkalain 14 §:n 1 momentin 2 kohta on jo ERM:iin liittymisen takia menettänyt merkitystään.

Euroopan talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen alkamisesta ja yhteisen valuutan, euron, käyttöön ottamisesta vuoden 1999 alusta seuraa, että valtioneuvosto tai Suomen Pankki eivät enää tee valmismatkalain 14 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja päätöksiä. Valuuttakurssipolitiikka kuuluu

euroalueella yhteisön toimivaltaan. Neuvosto ja Euroopan keskuspankki toimivat valuuttakurssipolitiikassa yhdessä. Rahalaki, jossa säädetään muun muassa markan ulkoisen arvon määrittämisestä, onkin jo kumottu rahalain kumoamisesta annetulla lailla (215/1998). Laki tulee voimaan, kun Suomi osallistuu yhtenäisvaluutan alueeseen.

Matkanjärjestäjillä tulisi olla kohtuulliset mahdollisuudet muuttaa hintoja valuuttakurssimuutosten perusteella. Matkaesitteet hinnastoineen julkaistaan ja matkojen myynti alkaa yleensä noin puoli vuotta ennen kunkin matkasesongin alkua. Matkanjärjestäjän on jo sitä ennen tehtävä sopimukset alihankkijoidensa, kuten kuljetus- ja majoitusyritysten kanssa. Sopimukseen sisältyvät matkanjärjestäjän suoritukset määrätään ulkomaan matkojen osalta normaalisti ulkomaan valuutassa.

Nykyinen sääntely mahdollistaa esitteen hinnoilla myytyjen matkojen hinnankorotukset vain markkakurssin vaihtelurajojen muuttamisesta tai markan kellutuksesta johtuvan markan devalvoitumisen perusteella. Olenaisintaan muutokset muiden valuuttojen arvoissa eivät oikeuta korottamaan hintoja. Näin tiukkoja rajoituksia ei voida pitää matkustajienkaan edun mukaisena, sillä kurssiriskin jääminen matkanjärjestäjälle synnyttää vastaavasti tarpeen sisällyttää riski yleisesti matkojen hintoihin. Nykyisen kaltainen kytkentä valuuttakurssipolitiikasta vastaavien toimielinten nimenomaisiin päätöksiin ei euron käyttöönoton jälkeen ole perusteltua senkään takia, että euro on ainakin alkuvaiheessa tarkoitus jättää kellumaan eli sen arvo määäräytyy markkinatilanteen mukaan.

Edellä esitetyistä syistä ehdotetaan valmismatkalain 14 §:n 1 momentin 2 kohdan muuttamista siten, että hinnan korottaminen olisi sallittu matkan kustannuksiin vaikuttavan valuuttakurssien muutoksen perusteella. Kustannuksiin vaikuttavat lähinnä muutokset euroon nähden niiden valuuttojen kurssissa, joita on käytetty kyseisen matkan järjestelyjä koskevissa matkanjärjestäjän ja hänen alihankkijoidensa välisissä sopimuksissa ja joiden pohjalta matkan hintakin on määäräytynyt.

Hinnankorotusoikeuden rajoittamista vain määrätyn suuruisiin valuuttakurssimuutoksiin ei ole pidetty tarpeellisenä. Matkanjärjestäjät tuskin ryhtyvät korottamaan hintoja tavomaisten kurssivaihtelujen johdosta, koska heidän on sitouduttava vastaavasti myös alentamaan hintoja. Uusien hintojen laskemisesta, niistä ilmoittamisesta, lisämaksujen perimisestä ja alennusten palauttamisesta aiheutuu matkanjärjestäjälle niin paljon työtä ja kustannuksia, ettei toistuvia ja vähäisiä muutoksia hintoihin kannata tehdä.

Ehdotettu säännös on asiallisesti samansisältöinen kuin muiden pohjoismaiden vastaavissa laeissa.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutuksia julkistalouteen.

Ehdotettu muutos vähentää matkanjärjestäjien tarvetta ottaa valuuttakurssiriskejä huomioon matkojen hinnoittelussa. Tämän voidaan olettaa vaikuttavan matkustajien kannalta myönteisesti matkojen hintatasoon.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä, ja siitä on pyydetty lausunto valtiovarainministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, Kilpailuvirastolta, kuluttajasiemielholtä, kuluttajavalituslautakunnalta, Kuluttajavirastolta, Keskuskauppakamarilta, Kuluttajat-Konsumenterna yhdistykseltä, Kuluttajien vakuutustoimistolta, Suomen matkatoimistoalan liitolta, Suomen Kuluttajaliitolta ja Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitolta. Valtaosa lausunnonantajista hyväksyi ehdotetun muutoksen huomautuksista.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999. Lakia sovellettaisiin sen voimaantulon jälkeen tehtäviin sopimuksiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valmismatkalain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä marraskuuta 1994 annetun valmismatkalain (1079/1994) 14 §:n 1 momentin 2 kohta seuraavasti:

14 §

Hinnan muutokset

Matkanjärjestäjä saa sopimusehdoissa varata itselleen oikeuden korottaa matkan hintaa sopimuksen päättämisen jälkeen, jos matkanjärjestäjä sitoutuu myös alentamaan matkan hintaa vastaavalla perusteella. Hinnan korotus saa perustua ainoastaan:

2) matkan kustannuksiin vaikuttavaan valuuttakurssien muutokseen; tai

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Ennen lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa ollutta lakia.

Helsingissä 9 päivänä lokakuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Sauli Niinistö*

Laki

valmismatkalain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä marraskuuta 1994 annetun valmismatkalain (1079/1994) 14 §:n 1 momentin 2 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

Hinnan muutokset

Matkanjärjestäjä saa sopimusehdoissa varata itselleen oikeuden korottaa matkan hintaa sopimuksen päättämisen jälkeen, jos matkanjärjestäjä sitoutuu myös alentamaan matkan hintaa vastaavalla perusteella. Hinnan korotus saa perustua ainoastaan:

2) Suomen Pankin tai valtioneuvoston päätöksestä johtuvaan valuuttakurssien muutokseen; tai

2) *matkan kustannuksiin vaikuttavaan* valuuttakurssien muutokseen; tai

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta .

Ennen lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa ollutta lakia.